

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

3 життя нашої суспільності.

На наші замітки в 188-ім числі „Буковини“ про причини розтїчи і розярєня в нашій суспільності подає п. А. Борковський в найновішій числі „Зорі“ таку відповідь:

„Буковина“ шкочує, що я не дав відповіді на те, „чому ми самі одні на других дивимо ся вовками,“ і дотикає тими словами сьміло найбільшійшої нашої рани. Я не був такий відважний і дїятого навмисне поминув мовчки те, о чім у нас всі добре знають, о що часто спорять, а то й сварять ся. Але коли „моя відповідь попри тяжкїм і оправданїм стонї з грудий“ може справді „роз'яснити троха людям загальне положєне,“ то я, хоч і зовсїм нерадо, таки готов дати ту відповідь. Але мушу зазначити наперед, що не гадаю говорити догматично, менторским тоном, а так собі щиро, отверто, але без лїякої претенсїї до неомильности, вискажу, як задивляю ся на справу.

Отож на мою гадку всякий, хто хоче лїчити або тїлько розпїзнавати так тяжку хворобу, як наша розтїч, той повинен опирати ся на певних, незаперечених фактах, а погляди свої повинен висказувати ясно і переконуючо; в противнїм разї не повинен бодай уживати тону рїшучого, певного себе. Коли би при хорїм станув лїкар навіть європейської слави поруч лїкарїків маломїйських, то й той мабуть не зважив би ся сказати до них: „Се, мої панове, рак. От-

се моя дїягноза. Лїчїть хорого так а так!“ Бо тї маленькі панове готові би єму не повїрити на саме єго високоучене слово і не послухати єго ради. А редакція „Буковини“ таки так зробила. „Се наша дїягноза“ каже, хоч зовсїм не виказує симптомів, на котрих ту дїягнозу опирає. „Ми не маємо сили“ — згода, бо се факт очевидний і не потребує доказу. „Ми мало розвиваємо нашу силу“ — се також факт. „Поратунок для народу — се культурна робота для него“ — се загальна правда, оперта на відвїчнїм досьвїдї, і теж не потребує доказу. „Спад всего нашого руху в бїк полїтичний вивїв на рїд з рївноваги і напровадив на него розтїч і роз'ярєне“ — се вже тїлько в якїйсь частинї правда; викиньте слово „всего,“ а будете близше правди. А вже: „Умову застою спровадили на Русї зле ведєні часописи полїтичні, котрі довго годували на рїд полїтичною лємїшкою“ — се, вибачте, догмат, котрому не всякий схоже повїрити. Може воно так, але може й не так; у всякїм разї треба доказів, а їх нема.

Отже на тїй непевнїй, а може й хибнїй пїдставї про „полїтичну лємїшку“ опертї всі виводи: Полїтичні часописи довго годували на рїд полїтичною лємїшкою, звернули весь наш рух в бїк полїтичний, спровадили умову застою, спинили розвїї власної сили, повели людий одних до лїса, других до бїса: тим то треба годувати на рїд поживною стравою, звернути рух на бїк культурної роботи і так розвивати власну силу, а мине й розтїч і навіть постороннї причини нашого лихолїтя.

А виводи, опертї на непевнїй або й хибнїй пїдставї, звїстно, мусять і самі бути непевнї або хибнї. Тим то й спорити з ними шкода, поки пїдстава не буде переконуючо доведена.

Але менї здає ся — виразно кажу: здає ся менї, — що причини нашої розтїчи треба глядати деінде. Адже-ж полїтичні часописи були у нас і перед кїлькама роками, і то як раз тї, що вже „довго“ годували на рїд, — мїж ними була й „Буковина:“ а розтїчи якось не було такої, як тепер, не казати вже о роз'ярєню. Не вже-ж з того часу проявила ся розтїч через тї часописи, що вже опїсля настали або змінили свою програму?... Се може було би близше правди. Але лишїм тї часописи з Богом на боцї. Тодї, перед кїлькама ще роками, як раз спускались ми всі лишє на власнї сили. Кажучи ми, я розумїю Русинів, а не ту жмїнку людїв, що то їх нїхто й тодї не мав за Русинів, а за рака на рускому тїлї. Спускаючись лишє на власнї сили, ми справді горнули ся в одну руку в руку, поклали одноступно головну вагу на роботу культурну і робили її, як умїли і могли і як нам її робити дозволювано. І ми помалу починали вже навіть пїдводити голову та з самодоволенєм усьміхати ся замїсць плакати, бо нам доводилось вже й кушати власного, своєю працею — культурною-ж — заробленого, хоч і чорного хлїба. Не тут мїсце широко розводити ся, що справді так було. Але се факт і він ще остає в сьвїжїй пам'ятї у всіх, чия пам'ять не надто коротка. Аж коли ми стали глядати помочи посто-

2)

Некультурна.

НОВЕЛЯ

Ольги Юбиліанської.

(Дальше.)

Єї хата — звичайна хата селянська з при-
спою, коло вікон оббїлена. Коло хати город, а в
городї всячина. Овочевї дерева, огородинна, со-
няшники, цьвіти, василїок, а жовтих звонїків
цїлї двї грядки. Сильний їх запах аж морочить.
Она сама. В неї нїколи дїтий не було; она лю-
бує ся кождою квіткою з окрема.

— Я люблю, щоби так все було, се ве-
село так! — говорить, коли хто подивляє єї
город. А хоть і в нїм нїчого особлившого нема,
її він немов рай. В недїлю по обїдї лягає під
грушку. Коло неї пес, кїт, двое-трое курят, і
так лежить і курить або спить. Товариства не
шукає; говорити нї з сим нї з тим не любить;
до сусїдів лиш дуже рїдко заходить, а коли зай-
де, то обгляне ся вперед добре, заким де уся-
де, або що в рот возьме.

— Параска дуже джїнґаш!*) — говорять

мов уражено сусїди Волохи. — Роздивлює ся
мов панї, як приїде в хату; най лїпше в себе
розгляне ся, там скорше найде щось погане,
як в нас!

Але їй то байдуже. Она брїдить ся когось,
хоть н. пр. в волоських хатах дуже чисто — і
не таїть того.

Збирають ся єї чим угостити, она вже на
порозї. „Забула курята загнати на подвїре —
вимовляє ся — ще пропаде яке. — І спїшить
до дому.

— От, коли-б у вас яка дитинка — скаже
до неї сусїдка, — то вам би веселїше було.

— Може би і було ще веселїше! — від-
казує она — але як би мало бути яке погане...
єй Боже! нї, поганих, або нечистих і на очи не
хочу видїти!

— Але так вам сумно...

— Менї не сумно.

І она говорить правду. Її нїколи не сумно.
Навїть в зимї, де сама по тижневи сидить
і людини не бачить, — їй не сумно. Сидить,
пряде, курить, говорить до kota, до собачки, до
своїх пещєних курїй, сьміє ся до них, ворожить
в карти, в кукурудзи, і їй не сумно. Вечерами,
як снїг бе до дрібних вікон єї хатини, вітер го-
монить беззвучним голосом своїм, она сидить,

скуливши ся коло печї, з лїлькою в ротї, і слу-
хає чогось. Сильний шум валить воздухом. Ва-
лить з Рунґа і Маґури, як хмари птаків, а ві-
тер розносить єго. Рунґ і Маґура погнївали ся...
її не страшно. Запукає хто до дверей, она й не
ворушить ся з мїсця.

— Хто там? — питає рївним сьмїливим
голосом — і не отворить, доки не дїзнасть ся
докладно, хто і чого прийшов. Її лиш лїнка вста-
вати з вигїдного теплого мїсця, — але щоб ля-
кала ся чого, то нї.

Думка — то в неї — сон.

Все, що видумає, толкує собі: „се дав Бог
менї такий сон...

В неї є і сестра. Старша від неї, Текля,
гарна, як она, так само бездїтна вдовиця, як она,
але она єї не любить. Они і не мешкають разом.
Від часу, як Текля старала ся відбити від неї
Малїниного сина, она стратила для неї серце.

Впрочїм она...

Зажартує до неї хто небудь з чоловіків або
з парубків, она вже зараз бере ся до єго реме-
ня і шукає за мошенкою, за тютюном... без-
лична!

Кїлька разів давав їй пан Куба тютюн —
гей-гей! де би она була зайшла, як би була
хотїла!... але в неї було лице...

*) дєлїкатна, вражлива — по волоськи.

ронної і то як раз в жерелі, слушно чи неслучно — але-ж се також факт — найбільше незлюбленім: з того часу почала ся розтіч і чим раз більше роз'ярене. І се цілком проста річ. Одні раді би йти своєю давньою, по часті вже досить випробуваною дорогою; а другі пішли иньшою дорогою, загально нелюбою. Одні пішли до ліса, другі до біса. Мало того: ті, що пішли до біса, ходять крутими, тайними стежками; ніхто не знає гаразд, куди вони простують; через те ніхто їм не вірить, всякий дивить ся на них вовком. Вони-ж самі мають для тих невірних не слово щирого, дружного пояснення, котрим може би — хто знає! — і повернути їх могли до себе, а тільки неясні теорії, догмати і менторський глум. За тим вже йде і роз'ярене. Ба й сего ще мало: слідом за тим роз'яренням пішли річи соромні, яких теж у нас не бувало — у нас, кажу. Люди жалують ся на тайні доноси, через котрі той і сей зазнає прикrostий або й гіршого чого. Через те один другого боїть ся, бо не чує ся безпечним; роз'ярене росте. А вже з усього може чи не найгірше, бо найбільшу шкоду приносить: пішла насильна, а до того дуже невміла і незручна операція рака, через що той рак — звісно, так завжди буває — застрашаючо розростає і ширить ся, хоч перед тим от-от а був би сам відумер.

От така була би знов моя діагноза. Я найміцніше переконаний, що вона вірна. За тверезостію мого суду могло би промовляти ще й те, що я від початку й досі стояв і стою осторонь тої колотнечі; особистого інтересу не мав я і не маю ні найменшого ні в чім; стою немов з боку і придивляю ся, як той каже, „безбарвним“ свідком. Все-ж таки не зважу ся клястись на те, що моя правда, бо й те можливе, що не знаю або не розумію багато дечого такого, що могло би мій суд змінити.

Але коли би мій погляд був вірний: то який же з него був би висновок?... А

вже-ж не иньший: вернім ми всі назад на давнійший шлях, станьмо назад добувати силу з самих себе, а не глядаймо її деінде; тоді мине ся і розтіч наша, а згодом і наше лихоліте.

Лишнім ми наші політичні часописи в спокою з їх „лемішкою.“ Де є політика, там і політичні часописи бути мусять. Коли-б ми були Болгарами під турецьким панованем, що платили гарач чи десятину, а поза тим жили собі, як самі хотіли (я не раз неказано їм завидую): тоді-б нам політичних часописей не треба було. А так вони конечні. І доки мужик наш, ба й ми всі мусимо годувати ся „лемішкою,“ бо не стати нас на мясо: доти годі від наших часописей ждати мяса; адже вони кість з кости нашої громади. Коли згодом громада дібе ся сили, то й ті часописи будуть иньші. А політики позбутися — не наша воля, не наша й сила, коли раз живемо в конституційній державі. Щеж бо і кожний крок в нашій культурній роботі вяже ся не по нашій волі з політикою. Закладає громада школу: є політика; бо зараз іде борба, чи в рускій громаді має бути руска чи польська школа. Школа вже є, і то руска: так знов політика: бо не о те ходить, щоби рускі діти навчили ся чогось пожиточного, тільки о те, щоби „działwa nauczyła się porządnie wyciągać się po polsku.“ Закладає громада читальню: знов політика; бо комусь пр. читальня не на руку. Закладає читальня крам: знов політика: бо жид готов стратити на своїм крамі, а комусь більше залежить на жиді, ніж на громаді. Висилає „Просвіта“ на підставі свого статуту свого вандрівного учителя господарства з наукою до своїх читалень: теж політика; пан староста готов повернути учителя шупасом.

Я навів лиш кілька прикладів; але кожда днина приносить з собою десятки таких прикладів, як то у нас всяка культурна робота Русинів спиняє ся на колодах, котрі кидають нам під ноги ті, що по-

винні би скоріше колоди упрятувати. Ми-мо всякої рівноправности, запорученої законами, виробила ся в Галичині теорія, котра зачинає вже ширитись і по иньших краях Австрії, що „всі народи рівноправні, але не всі рівнозначні, і кожний народ має користати з рівноправности лише в міру своєї культурної сили і доведеної справедливої потреби.“ Теорія, ані слова, крута! Але нехай би бодай виконувано її нелукаво. А то виходить на таке: Засів газда з челядію до миски. Старі їдять до схочу, аж мовляв пальцем досягають; а там якесь мале аж плаче з голоду. От ему і кажуть: буде з тебе; ти мале: ще захоруюш, коли обіш ся; вперед дай доказ, що тобі справеді треба більше. І як воно дасть той доказ?! Коли би дали їсти, то й воно-б дало доказ: з'їло би, було би веселе і не плакало би та дужало би.

Тим то й несправедливий докір, коли хто каже: всі політикуєте, а культурної роботи не робите. Політикуємо, бо мусимо. А культурну роботу робимо, як на наші робучі сили, навіть дужу; всякий може о тім переконатися, хто тільки має очі на те, щоби дивитись і видіти ними. А що з тої роботи невелика познака, то правда; але причина сему, що більша часть наших і так марних сил марнує ся на недобровільну політичну боротьбу з тими перешкодами, котрих бути не повинно, а до того й спиняєсь робота при кожній такій перешкоді. З сего виходить ще иньша велика шкода: не один робітник натомить ся, намучить ся, поки вилізе до половини гори: а далі пообтовкавши, покалічивши собі ноги на камію та колодах, котрих там по правді бути не повинно, плюне знеохочений і знесилений, вертає назад та вдруге не має вже охоти братись на ново до роботи. Воно не гарно, але й не дуже дивно. Через те й робітників у нас за мало на кожному полі. За тим ідуть ще дальші конечні лихі наслідки: при малім числі робітників неможливий розумний

В її хаті непорядок і убожество.

Довга дубова лавиця, з почорнілих дощок збите ліжко, такий самий стіл, груба неповоротна скриня, — на жертві недбало завішені річи і то майже все. За те стіни майже повні. Барвні малюнки, яскраві папері, стяжки, дерев'яні хрестики, горятка, засохлі цвіти, а в вікні понсові цвітучі цвіти, що тиснуть ся на дармо до замарганого скла по дрібку сонця.

Між всім тим і завжди оживлена — она. Сидить і або пряде, а як ні, то вирізує з дерева що небудь. Хрести, ложки, мисочки або що небудь иньше дрібне; що їй на думку прийде.

— Хто вас вивчив таке робити? — питає її раз.

— Хто! — каже здивована. — Сама з себе! Так сидіти — не удам. Як возьму дерево в руки, оно вже і само виправить ся.

Одного разу схоронила ся в неї одна пані перед дощем. Побачивши, що она пряде гарно, і дізнавши ся, що она перебирає і для других прясти, — приносила їй вже відтак роботу і за плату сама до дому. Від часу до часу дарувала їй тютюну, завважавши, що се приводило її в дуже балакливий настрій. Гуцулка привязала ся до неї мов дитина, а коли її одного разу не було довгий час дома, і она побачила її відтак несподівано на дорозі, з превеликої утіхи поцілу-

вала єю на велике здивоване пані в самі уста!

— Аж мені полекшало, що побачила вас знов! — говорила утішно. Прийдіть до мене на вишні. Саме тепер зрілі — запрошувала щиро паню.

— А принести вам і тютюну? Чи ви може вже перестали курити? — питала ніби по-важно пані...

— Ой де перестала! — відповіла она майже з переляком — ще більше злюбила!

— Так? Ну, то я прийду і привнесу вам пачку, а ви п'ядайте велику китицю жовтих звоздиків... вже деє розцвили ся у вас!...

— Ще і як! — хвалить ся — такі великі в них головки і пишні... що — ей Боже!

Другого дня по обіді вертала пані з проходу і вступила до неї. Застала її, як шила. Слухала її балаканки, а відтак спитала:

— Чому я в вас ніколи не бачу вишиваної сорочки, Параско? В гуцулок предінь завжди біле вишиване.

Она змішала ся трохи.

— Та деє там є — відповіла, і поглянула по хаті, таким поглядом, що з него виділо ся відразу, що „нема.“ Відтак додала усміхнувши ся: — Аж тепер я вас оббрехала! в мене нема писаних сорочок! не люблю вишивати — тай так. І за дівчини не робила я сего ніколи. Бу-

вало виперу файно, щоб біліла як сніг, і так вбираю, жіночих робіт я не любила, і, таки скажу по правді, не люблю і тепер. Вірите чи ні? — Вигляд її хати свідчив о правді її слів.

— А що-ж ви таке любите? — питає пані.

— А що! челядинські, мужескі роботи. Треба граблі зробити, — зроблю. Треба дров врубати, — врубаву. Піти з кінями до коваля, — піду. Коновку збити, — зібю! Кілько разів ловила я коні у пана Куби на полонині — гей, гей!...

А відтак розсміяла ся весело.

— Чому ви смієте ся?

— Бо згадала, як не раз бувало. Я заводила кумедію! — Її очі розпалювали ся, мінили ся, молоділа під очима або лучше сказано: не переставала бути молодою.

— Хлопцям голову завертала — не так?

Кутики її уст здригнули ся свавільно. — „Та дуріли!“ — відповіла, і тими словами оповіла одну часть своєї історії.

Якою гарною мусіла она бути! І не лише лицем, що свідчило ще тепер о колишній майже інтелігентній, між тим простим народом незвичайній красі; але ще якоюсь иньшою, внутрішньою красою, повною дикого, невиробленого артизму і вічної молодости, що пробивали ся ще до тепер однаково сильно в кождім її слові,

поділ праці один робітник мусить хатити за різні роботи; а через те знов в жадній не може видосконалити ся. І так не тільки, що робітників є мало, але ще й ті не можуть бути досконалі. А се знов дальша причина, що культурна робота йде пиняво. Тут „лемішка“ ні при чім.

На те все нічого не порадять нові чиніби нові, хоч би і як гарні на око та мудрі теорії на темат „ніхто не винен, сама я“; не допоможуть і найлогічніші дедуктивні висновки з вигаданих, хоч би як на око дотепних тез, коли те все не буде в згоді зі справдешним станом річи. Серед чотирьох стій при столику з пером в руці дуже легко мудрувати і читати науки, хоч би й всему світови. Але від того на світі ані одна коза не поросте вовною, ані один вовк не перестане їсти агнят.“

Ту відповідь п. Борковського ми розберемо ближше, не для якоїсь полеміки з ним, лише задля самої справи, на нашу думку, дуже важної.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 18. вересня 1897.

Стан здоров'я Є. Ем. кардинала С. Сембратовича погіршив ся. Вправді рана по операції вже загоїла ся, але за те наступило запалене легких по правім боці.

Конкурс розписаний на посаду молодшого учителя при 2-кл. школі у Веренчанці, вишницького повіту, з рускою викладовою мовою. Подавати треба до 15-го жовтня; — дальше розписані конкурси на посаду надчителя при 2-кл. школі в Кліводній і учителів при 1-кл. школах в Луці і Крещатику, кімманського повіту з рускою викладовою мовою. Речинець для подань до 20-го с. м.

За дорого. В останніх днях сего місяця має особна комісія розслідити рахунки спілки електричної, а на підставі оречення тої комісії має громада виплатити спілці гроші. Спілка жадає за трамвай 800.000 зр., але знавці кажуть,

що такий трамвай цілком сьміло можна вибудувати за 400.000 зр. Що жадана ціна така висока, до того причинила ся сама спілка, бо будувала трамвай через два роки, хоч певно можна було то скорше зробити, а до того платила своїм робітникам італійським за багато, а вже ж найвищі плати діставали німецькі інженери. Отже черновецька праса справедливо домагає ся, щоби комісія докладно і совістно переглянула ті рахунки і не накинула без потреби місто видатки.

Пан-отець і селяни. Під таким заголовком ми помістили в 190-ім числі нашої газети допис селянина Василя Червоняка з Крещатика, в котрій той селянин подав до прилюдної відомости свою жалобу против крещатицького пароха о. Хризантия Зеленчука. На се ми одержали „спростоване“, на котрім підписаний о. Зеленчук. В ній понаписувано багато дечого, що не стоїть в жадній звязи з нашою дописею, і ми ті уступи поминаємо цілковито. Мабуть і о. Зеленчук не брав їх на серію і лише тому, що вже від кількох літ не має нагоди розбалакувати ся на проповіді в церкві, хотів нам дати пробу свого таланту, о котрім ми зовсім не сумнівали ся, тим менше, що знаємо, як то часто о. Зеленчук при своїх фінансових операціях має нагоду писати різні листи, супліки і репліки.

До самої річи пише нам о. Хризантий Зеленчук в коротці таке: Правда є, що на о. Зеленчука подав селянин Василь Червоняк жалобу до прав. консисторії; правда є, що о. Зеленчук дістав ту жалобу для свого оправданя (се цікаве, бо прав. консисторія питає обжалованого, чи він признає ся до вини; а коли він скаже, що ні, то готова мати не кого иншого, а селянина Червоняка за клеветника! — *Ред.*); правда є й се, що о. Зеленчук купив на ліцитації ґрунт того селянина Червоняка, але борони Боже, не на те, аби мати той ґрунт для себе, лише „щоби позичені гроші не пропали.“ Позичені? як то? Отже так: Червоняк мав довг у банку, а банок пустив его ґрунт на ліцитацію. О. Зеленчук заплатив той довг з своїх грошей, а при ліцитації купив ті два морґи поля Червоняка. Але, каже о. Хризантий Зеленчук, неправдою, а навіть клеветою є, що Червоняк служив у о. Зеленчука цілий рік; неправдою є й то, що о. Зеленчук засуспендований від трьох літ; неправдою є й те, що о. Зеленчук нищить крещатицьких селян матеріально — бо ж він має досить власного маєтку, — противно о. Зеленчук дуже порядний чоловік і любить иноді в біді допомогти. — О певно! ми о тім

вповні переконані. О. Зеленчук прецінь поміг Василю Червонякови при ліцитації, закупивши таним коштом его два морґи поля! О. Зеленчук безперечно порядний, навіть дуже порядний чоловік, бо він має досить власного маєтку! Як-ж бо ті крещатицькі селяни не здогадливі і невдячні! Против такого порядного пароха подали до консисторії скарґу і сьвітла консисторія мусіла того порядного пароха засуспендувати і вже через два чи три роки не може дійти кінця тим порядним махінаціям порядного о. Зеленчука! Нас лише дивує, чому той Василь Червоняк — за се він певно піде по смерті до некла! — так уперто говорить, що він таки цілий рік служив у о. Зеленчука, і чому ему та невдячна громада вірить! А він же ту громаду так любить!

Ми навіть чували, що о. Зеленчук помимо тої дописи селянина Червоняка так дуже любить, що коли своєю любовю обняв минувшого тижня его халупу, то поторощив навіть вікна. І кажіть же тепер, що той пан-отець не любить своїх парохіян! Ні, він їх любить, дуже любить, але таки найліпше припала ему до вподоби їх шкіра, она-ж для него така мила, така любя, бо дасть ся натягнути...

Десятилітня вандрівка листу. Редакція „Кіевлянина“ одержала недавно поштову карту, котра дивним збігом обставин відбула довгу, бо цілих 9 літ триваючу вандрівку, заким дійшла до рук, для котрих була призначена. Карта була вислана з Варшави 12-го січня 1888 книгарнею Гебетнера і Вольфа до книгарні Гінтера і Малецького в Києві, куди дійшла 22-го серпня 1897, то значить в часі, коли оба шефи фірми: Гінтер і Малецький померли і книгарня перейшла в інші руки. Яким способом лист міг через 9 літ подорожувати, доси ще не вяснено.

Армія спасеня. Так зове ся інституція, заснована анґліканським пастором Booth-ом і дає нині докази своєї вельми гуманітарної діяльности, перенятої правдивою любовю ближнього. Тепер приміром закладає та армія в Берліні пристановище для увалених дівчат, оперте на найкращих засадах. Подібні пристановища заложила вже „армія спасеня“ в Лондоні, Амстердамі, Копенгазі і завдяки тим заведенням на вернула на до бру дорогу понад 20.000 дівчат. Тепер пристановища числять близько 3000 пенсіонарок. Величний дім, будований нароком в тій цілі, стоїть день і ніч отвором для зголошующих ся до него жінок. О віроісповідає і мнущість зголошующих ся не питає ніхто. Пенсіонарки сего заведеня учать ся, відповідно до

в погляді єї мудрих блискучих очей, в кождім руху єї стрункої постаті, а найбільше в живих рухах єї голови, що все прибрано кокетливо в червоно-квітчасту хустку, приковувала несьвідомо погляд до себе. Не мала ні крихти в собі з тої грубости, що пятнує ся словом „мужицтво“, з котрим ніяк не може ані погодити ся, ані зілати ся тонке чувство.

— Завертала! — повторила пані — а на остатку вийшла за старого, за вдівця. — Не так, Параско? Ваш чоловік був вдовець?

Она подивила ся проникливо на паню.

— Та відтак! Вдовець не чоловік? Ну — додала вкінці — вийшла, але така була вже воля Божа і судільниця!

— А ваша ні? — подражнила єї пані.

— Або я знаю? От зійшли ся з противних сторін сьвіта, щоби такі тутки побрати ся. Він чоловік сороклітний і я тогди дев'ятьнацятлітня дівчина. Мала щасте, тай вже. Его не кождий має, инше то таке безчасне, що обходи его з далека, щоб не перейшло на тебе. В мене оно було, змалку було вже.

— Про ваше щасте ви мені ніколи не говорили, Параско, — каже пані, усміхаючись.

— Не розказувала, бо не питали.

— Ну, то закурїть собі, а руки най спічнуть трохи. Я буду слухати...

— Говорити не велике діло! — відповіла байдужно, а відтак набила свою коротку люльку, пакала довший час мовчки, заким тютюн не запалив ся і стала оповідати. Жила від дев'ятого року свого житя у своєї нанашки. Наймала ся в своїм селі і на службу, а що роботи не бояла ся ніколи, було їй всюди добре. В п'ятнадцятім році „поховала“ родичів. Єї батько був великий майстер — будував церкви — а цілий єї рід славний. Два сини одного єї вуйка були таки дуже славні. Файні були оба і все разом держали ся. Оба витесували з дерева скрипки, сідла, боклаги; а одного разу пішли оба в ліс рубати дерево; дерево зломало ся і убило обох. Убило на місці. Їх і поховали разом в одну яму... А один знов, вуйкового сина син, Андрій ему на імя, і она ему тітка, — той вже найславніший зі всіх. Дещо з того, що він витесував, забрав цсарський син. З такого роду она, і не з буковинських гуцулів.

— Одної днини — оповідала — казала мені нанашка, аби в велике пущене — саме з неділі на понеділок — покласти всі тоті річи, що носить ся того дня, т. є. в неділю — під подушку, і що той, що Богом суджений, прийде в сні.

Я так зробила.

Все, що мала, носила того дня на собі, уклала під подушку і лягла спати.

І снило ся мені.

Снить ся мені, що іду на гору з бесагами; в бесагах сїно. Іду високою горою в траві по пояс в ліс, а ліс сухий. Висохлий такий до найменшої галузки, аж порудів. Смутно так, тихо... Роздивлюю ся, — а передо мною взяла ся звідкись брама. З неї виходить чоловік, ні старий, ні молодий, і несе місяць в руках, викручує ним. Став перед мною і поклав мені руки на голову тай каже: „Дитино моя! яку гадку маєш таку май. Будеш іти сїм миль і сїм годин і найдеш свого судженого!“ Тай щез! — Се снило ся мені. І минув собі час. Я не сиділа. Робила, і служила, гарувала, бо була сила. Гей, що за сила була в мене! — Жию собі... що мені за біда? Лиш на однім місці не могла довго бути. Все мене кудись тягне; все я десь-би ішла; до Буковини заманило мене іти. А-якже, до Буковини на роботу, до сїна. Літом прошу сестру Теклю іти туди зо мною — она не хоче. Найме ся де небудь і там вже чипить, мов приросла. Але я все мала на думці іти до Буковини, так присудили вже мені судільниця.

Тай пішла.

(Дальше буде).

своєї здібності, прання біля, краветва, навіть ведена торговельних книг і кореспонденції. Учуть їх офіцерки армії спасення. В виду так хороших результатів поспинуться на сю гуманітарну інституцію з усіх сторін щедри жертви.

Дуже поступова мати. В Прусах написала одна мати до учителя такий лист: „...Щодо біблійної історії, то не потребує моєї дитині затулювати голови. То є наука для убогих людей; хто в ню вірить — я ні. Що мене обходять люди з-перед тисяч літ! Прощу, учить о часах теперішніх, а не о минувшості; у вищих школах чогось такого не учать, але таких річий, що дітям є пожиточні, може французького або англійського. Взагалі держіть її (дівчинка в середнім відділі) цілком здалека від всякої науки реалії. Моя дитина хоруге на голову і не може поняти таких історій.“ — Здає ся, що та мати хоруге ще більше „на голову“ і то дуже тяжко!

Замотане свояцтво. Я зарізнав ся — так розповідав молодий ще мужчина зі смутним лицем — з одною молодою вдовицею, що мешкала зі своєю дорослою пасербицею в тім самім домі. Я оженив ся з вдовицею. — Мій батько мав спосібність заізнати ся з нашою пасербицею, залюбив ся в її і взяв її за жінку. Так стала моя жінка тещею свого тестя і з моєї пасербиці зробила ся моя мачуха, а вітчим став пасербом. — Моя мачуха, пасербица моєї жінки, породила сина, отже брата, бо він є сином мого батька і моєї мачухи, а що він є сином нашої пасербиці, то моя жінка стала его бабкою, а я ділом мого першого брата. — Мене і мою жінку поблагословив Бог також сином. — Моя жінка, перва сестра мого сина, є зарозом его бабкою, бо він є сином її пасерба, а мій батько — швагром моєї дитини, бо его сестра є моєю жінкою. Я є братом мого власного сина, що є дитиною моєї першої бабки. — Я є

швагром моєї мами, моя жінка тіткою власного сина, мій син внукою мого батька, а я є моім дідом. — Страшно!

Смерть від нафти. В Золочеві купувала перед кількома днями дочка тамошного механіка Ребіха в однім склепнику нафту. З неосторожності облила жидівка дівчину нафтою, а коли дівчина звернула на то її увагу, — она хотючи дитині показати, що говорить неправду, приблизила до неї запалену свічку. Очевидно запалила ся одіж на дівчині в одній хвили, а від полуміни займила ся ще й нафта в бляшанці, котру крамарка держала в руці. Дівчина, обхоплена полуміною, вибігла на улицу, де побачив її жандарм Яким Балько і розвиненим плащем окрив дитину та угасив на ній огонь. Однак життя вже не уратував дівчині, бо бідна жертва померла на другий день в страшних муках. — Два дни пізніше помер в Золочеві улан з 13-го полку уланів, попарений нафтою з власної неосторожності.

Щасливий батько. В Коршмині, равського повіту, повила Параска Заць, 36-літня жінка селянина, четверо дітей, з тих трое дівчат і одного хлопця. Одна дівчина по трох днях померла, прочі діти і матір здорові.

Телеграми „Буковини“.

З дня 18-го вересня 1897 року.

Відень. Повітовий комісар Іван Бумбак іменованій поліційним комісарем на Буковині.

Відень. Урядова Wiener Ztg. оголошує порядок іспитовий для кандидатів на учителів при гімназіях і реальних школах.

Берлин. Kreuzzeitung доносить, що якийсь мантий видавав себе за австрійського архикнязя Франца Фердинанда і під іменем д-ра Аренда увів молоду, а богату панну. Підозрівають, що той фальшивий архикнязь був агентом торговців дівчатами.

Білгород. Кабінет Сіміча подасть ся по повороті короля в димісію, бо король без відомости правительства зійшов ся в Парижі зі своїм батьком, ескоролем Міляном.

Новий Йорк. З Мексика доносять, що товпа людей в ночі напала на вазницю, витягнула звідтам вазнів і поубивала їх. Двацять напастників арештовано.

Мадрит. На раді міністрів розбирали тусраву, що єпископ з Майорки викляв міністра фінансів. Рішено вислати до папи ноту. Міністер має подати ся в димісію.

П. П.

Сим маю честь повідомити П. Т. Публику, що я з днем 24. липня с. р. отворила у Вижицях

ТОРГОВЛЮ МІШАНИХ ТОВАРІВ

разом з

комнатою до снідань.

Поручаю Вив. місцевій і доокрестній публіці

каву, чай, цукор, вино, Портер, пиво,

СВІЧКИ ЦЕРКОВНІ і СТОЛОВІ,

папір, прибори шкільні, фарбу і щітки.

Висилка на село виконує ся відвратною поштою.

Услуга скоро, ціни низькі!

З глибоким поважанем

АННА МОСКВА.

НОВА ФІРМА РІТБЕРГ і ШЕНБАВМ В ЧЕРНІВЦЯХ,
ГОЛОВНА УЛИЦЯ ЧИСЛО 10.

Великий вибір товарів з альпаки і хінського срібла з Берндорфера фабрики металевих товарів.

Одинокий склад і продаж правдивих російських кальошів і черевиків до снігу.

Кальоші
легкі, 75 грамів.

для мужчин 1-90
„ панв 1-65

Високі і низькі

КАЛЬОШІ,
з заду витяті для пп. офіцерів.

Великий вибір

ЧЕРЕВИКІВ до СНІГУ

для мужчин і женщин, дівчат і хлопців.

Най-но-війші!

черевики для гімнастики з гуми.
а 1-10

Кальоші для дітей, навіть однолітних.

10% рабату!!

даємо лише ми від цін за біле д-ра Єгера після ціниника.

Великий склад КОЛДЕР до подорожі почавши від 1-58 зр.

ЧЕРЕВИКИ

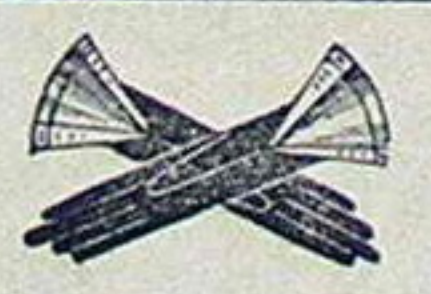
для мужчин, панів, з гумою, . . . 2-50 зр. — 3-— зр.
„ хлопців „ „ . . . 2-50 „ „ „
„ дам, „ „ . . . 2-50 „ „ „
„ „ до панорольця „ . . . 2-55 „ „ „
„ „ до з шпилькою „ . . . 2-93 „ „ „
„ „ лякери менши з шпилькою 1-75 „ „ „
„ „ з козлом шпилькою менши 1-35 „ „ „
„ дівчат, шкіряні, т.зв. Bergsteiger 1-35 „ „ „
„ дитині „ „ . . . 1-10 „ „ „
„ хлопців, ЧОВІТКИ „ „ . . . 3-— „ „ 4-25 „

Великий вибір **ЧЕРЕВИКІВ** до гімнастики стикованія!

Найновіші Краватки

вузли, мани, Левадієля до вязанія,
від 20 кр., 40 кр., 50 кр., до 98 кр.

Рукавиці Glacé,

з оленя шкіри, з шведского шову, з ниток найліпших фабрик.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД

правдивих ШНУРІВОК з фішбінами.

Одинокий склад **ЦИЛІНДРІВ і кляків,** з фабр. Месмера і Сп.

Одинокий склад з фабрики **І. ГІКЛЯ і Синів** в Найтішайні

КАПЕЛЮХІВ

для мужчин, тверді, чорної і синьої барви, почавши від 1-18 зр., для муж., тирольскі від 1-18—2-28 „ хлопців тироль. від 0-78—1-18 „ дитині капелюшки моряків боброві в різних барвах, від 1-98.

ПАРАСОЛІ

з зевлізними ручками

з чистого шовку від 3-— — 6-— „ шпилькі „ „ 1-38 — 1-98. з чистої вовни „ „ 1-58 — 2-18. на шпильці з бочкою „ 0-98 — 1-58. з англійськими деревляними ручками від 0-75 — 1-90.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ПАРАСОЛІВ

полотняних. **Найновіші АНГЛІЙСКІ ПАЛИЧКИ.**

Величезний вибір **БІЛЛЯ**

для мужчин, гладке від 1-10 поч. „ з фалдами „ 1-38 „ „ гафтоване „ 1-58 „

КАЛІСОНІ

з найліпшого Gradl-полотна, французького крою від 0-98 поч.

Корсетки для мужчин, гладкі, гафтовані, білі і в інших барвах, від 0-18 зр. поч.

Льняні хусточки в модних барвах, 12 штук від 0-80 — 1-10.

ПОНЧОХИ від 1-50 — 3-—.

КОВНІРИ

і **МАНШЕТИ**

Маншети, I. сорти, почвірні, 6 штук 1-80.

Маншети, II. сорти, почвірні, 6 штук 1-50.

Ковніри I. сорти, почвірні, 6 штук 1-05.
Ковніри II. сорти, почвірні, 6 штук 0-30.
Ковніри для хлопців 6 штук 0-80.